

[Undervisningsministeren.]

Jeg vil ikke blande andet ind i Diskussionen her, men jeg kunde jo sige, at fulgte vi den ærede Medlem Hr. Hauberg, vilde vi paa et meget stort Omraade i vort Land, nemlig Nordslesvig, komme ud for ganske mærkværdige Forhold, hvis vi vilde fordre, at Mindretallet dernede fuldt ud skulde betale deres Børns Undervisning eller ogsaa lade deres Børn gaa i den offentlige Skole. Det kan jeg ikke tro man i Virkeligheden vilde være med til.

Der er saa rejst Spørgsmaalet om de private Forberedelsesskoler og alt dette. Det Spørgsmaal er langt vanskeligere end Spørgsmaalet her, og jeg vil ikke gaa ind i en nærmere Diskussion om, hvad vi skal gøre dér; det kan ogsaa komme med i den Undersøgelse, vi maaske skal tage op. Det er ikke vanskeligt — jeg skal undlade at gøre det i en længere Udvikling i Dag — at paapege, hvilken Forskel der er.

Til det ærede Medlem Hr. Paul Holt vil jeg sige, at naar man vil argumentere ud fra Lovforslagets Indhold, maa man holde sig til, hvad der staar i Lovforslagets § 1, hvor der staar: „Friskoler er private Skoler, der underviser sine Elever gennem hele den undervisningspligtige Alder og giver en Undervisning, der staar Maal med, hvad der almindeligt kræves i Folkeskolen.“ Jeg tror ikke, at den Definition, det ærede Medlem var inde paa, kan bruges. Saa skal i alt Fald selve Definitionen her laves om.

Det ærede Medlem spurgte mig: Hvorfor skal de frie Skoler, der forbereder til en Eksamen, have en anden Stilling end de, der ikke forbereder til en Eksamen? Det er et intrikat Spørgsmaal, og det lyder maaske bestikkende, men der er en Forskel paa de to Former. Den Friskoleform, der her er Tale om, er en Skole, der stort set er blevet skabt ud fra en bestemt aandelig Tankegang og Interesse; den anden er en Skole, der tilsigter en eller anden Eksamen, og det kan ikke siges, at de to Ting ligger akkurat paa samme Linie. Jeg vil ikke dermed sige, at den Skole, som det ærede Medlem talte om, ikke fortjener Støtte, men om den skal have samme Støtte som den Skole, der her er Tale om, er jeg ikke sikker paa.

Der har været rejst Spørgsmaal om Antallet 10 eller 15 Børn som Betingelse for Tilskud. Der er i hvert Fald ingen, der har ønsket Tallet højere end 15. Naar vi har forhøjet Tallet for nye Skolers Vedkommende, er det netop under Hensyn til det forøgede Tilskud, der bydes. Jeg er for øvrigt enig i den Opfattelse, at det ikke skal være saadan, at naar 2 eller 3

Forældre bliver utilfredse med den offentlige Skole, kan de regne med, at de let kan faa oprettet en Friskole. Derfor har jeg ment, at det var bedst for de nye Skolers Vedkommende at gaa til et Antal af 15 Elever og bevare Tallet 10 for de gamle Skoler.

Med disse Bemærkninger skal jeg tillade mig at anbefale Forslaget til fortsat velvillig og hurtig Behandling her i Tinget.

Hauberg: Det ærede Medlem Hr. Jørgen Jørgensen bebrejdede mig et forbløffende Ukendskab til Friskolen. Det er maaske ikke helt ved Siden af. Jeg har ikke selv gaaet i Friskole og kender altsaa disse Skoler kun af Omtale og af, hvad jeg har læst derom, men derfor har man jo alligevel en Mening om dem. Jeg har erkendt Friskolens Betydning for Aar tilbage. Da havde den stor Betydning, idet den, som jeg nævnte i mit første Indlæg, forlangte en mere levende og mere interessant Undervisning og gennemførte det og derigennem blev en Slags Læremester for den offentlige Skole. Saadan var det tidligere; men om det er saadan i Dag, tvivler jeg meget stærkt paa. Jeg tror nemlig, at i Hovedsagen er de Krav og Ønsker, man i Friskolekredse nærer, i Dag blevet opfyldt af den offentlige Folkeskole, og dette tror jeg er Hovedaarsagen til, at Friskolerne i Antal og i Børnetal gaar tilbage. Naar man nu kommer med Forslag om store Ekstratilskud, tror jeg det skyldes, at man er bange for, at den hensyngende Interesse for Friskolen ellers helt vil forsvinde. Den vil svinde bort, fordi der i al Almindelighed ikke længere vil være nogen Baggrund for en virkelig Friskolebevægelse — nogle enkelte Friskoler vil der naturligvis altid blive tilbage.

Jeg har aldrig sagt, at de Mennesker, der opretter Friskoler, ikke var særlig interesserede i Skoleforhold, for det tror jeg nemlig, de er; men jeg føjer til, at denne Særinteresse maa ogsaa finde sit Udtryk deri, at man personligt yder Ofre for at faa den plejet, og her er det, Meningsforskellen opstaar. Man har gengivet mine Udtalelser, som om jeg var Modstander af Friskolen. Jeg har erkendt den store Betydning, den har haft, men jeg tror, som sagt, ikke, at der længere er nogen Baggrund for den, fordi alle Krav faktisk nu bliver opfyldt af den offentlige Skole.

Jeg har intet imod, at Friskolen bestaar, tværtimod, men jeg har noget imod, at der ydes saa store Tilskud, at man tvinges til i Bemærkningerne selv at nævne Muligheden for, at nogle faa Kværlanter